

УДК 37.091.33-028.76/.78:[811.111'276:335
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-4-12>

Світлана ГАЛАУР,
orcid.org/0000-0002-9333-3052
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) svitlana.galaur@gmail.com

Юлія НІКОЛЕНКО,
orcid.org/0009-0008-9219-6392
студентка I курсу магістратури факультету філології, психології та педагогіки
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Полтава, Україна) julia.nikolenko185@gmail.com

Наталія КОМЛИК,
orcid.org/0000-0002-1004-5603
доктор філософії,
старший викладач кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна) nataly-off@i.ua

ТРАДИЦІЙНІ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ МІЛІТАРНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Проблема підготовки кваліфікованих військовослужбовців, які володіють англійською мовою, набуває особливої актуальності у зв'язку із повномасштабним вторгненням росії в Україну. Для військових знання інтернаціональної мови важливе задля здійснення ефективної комунікації, обміну досвідом, швидкого навчання за кордоном та взаємодії із західною зброєю. Необхідно розвивати не лише мовленнєві навички, але й професійно орієнтовану військову лексику.

Стаття є спробою проаналізувати традиційні підходи до вивчення англійської мілітарної лексики у військових коледжах України та запропонувати новітні перспективні онлайн-інструменти.

Визнано, що аудіолінгвальний метод вивчення англійської мови здобувачами освіти військових коледжів був довгий час популярним, оскільки сприяв автоматичним навичкам мови. Важливе місце було відведено методиці дрилінгу.

В особливий фокус уваги потрапив розвиток мовних навичок в роки після повномасштабного вторгнення росії в Україну, бо актуалізувалися питання безпеки та ефективного виконання службових обов'язків.

Важливими для розгляду стали «Основні засади мовної підготовки особового складу в системі Міністерства оборони України та «Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021-2025 роки)», зокрема формування у курсантів комунікативної компетенції, адже це сприяє їхньому впевненому володінню мовою як у професійній, так і у повсякденно-побутовій сферах.

У контексті розглядуваного стали актуальними проблеми реалій XXI століття, зокрема інтерактивних засобів та онлайн-ресурсів як невід'ємних складників освітнього процесу в закладах освіти. У статті належну увагу приділено гейміфікації, а також використанню платформи iSLCollective для розвитку навичок аудіювання, сайту TED-Ed та його освітніх можливостей. Підбито підсумки, які засвідчують, що застосування новітніх онлайн-інструментів та гейміфікації в навчальному процесі є перспективним напрямком викладання англійської мови. Використання цих технологій дає змогу створити більш динамічні та інтерактивні заняття, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку всіх необхідних навичок.

Ключові слова: військовий дискурс, аудіолінгвальний метод, методика гейміфікації, платформи для підвищення ефективності навчання іноземної мови.

Svitlana HALAUR,

orcid.org/0000-0002-9333-3052

PhD (Philology),

Associate Professor at the Department of General Linguistics and Foreign Languages

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

(Poltava, Ukraine) svitlana.galaur@gmail.com

Julia NIKOLENKO,

orcid.org/0009-0008-9219-6392

1st year master's student at the Faculty of Philology, Psychology and Pedagogy

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

(Poltava, Ukraine) julia.nikolenko185@gmail.com

Nataliia KOMLYK,

orcid.org/0000-0002-1004-5603

PhD in Philology,

Senior Lecturer at the Department of General Linguistics and Foreign Languages

National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

(Poltava, Ukraine) nataly-off@i.ua

TRADITIONAL AND MODERN METHODS OF LEARNING ENGLISH MILITARY VOCABULARY

The issue of training qualified military personnel with proficiency in English has become especially urgent in light of Russia's full-scale invasion of Ukraine. For military professionals, knowledge of an international language is essential for effective communication, experience sharing, rapid training abroad, and interaction with Western weapon systems. It is necessary to develop not only general language skills but also professionally oriented military vocabulary.

This article aims to analyze traditional approaches to learning English military vocabulary in Ukrainian military colleges and to propose innovative and promising online tools.

It is recognized that the audio-lingual method was long popular among cadets in military education institutions, as it fostered automatic language skills. Particular attention was given to the drilling technique.

Particular attention has been given to the development of language skills in the years following Russia's full-scale invasion of Ukraine, as issues of national security and the effective performance of military duties have become increasingly pressing. Significant attention is devoted to the «The Main Principles of Language Training of Personnel in the System of the Ministry of Defense of Ukraine» and the «Roadmap for Improving Language Training in the Armed Forces of Ukraine (2021–2025)» particularly regarding the formation of cadets' communicative competence, which supports confident language use in both professional and everyday contexts.

In this regard, the challenges of 21st-century realities have become highly relevant, especially the use of interactive tools and online resources as integral components of the educational process. The article highlights the role of gamification and the use of the iSLCollective platform for developing listening skills, as well as TED-Ed and its educational potential.

The conclusions confirm that the integration of modern online tools and gamification into the learning process represents a promising direction in English language instruction. The use of such technologies enables the creation of more dynamic and interactive lessons, which contributes to better material retention and the comprehensive development of necessary skills.

Key words: military discourse, audiolingual method, gamification methodology, platforms for enhancing foreign language learning efficiency.

Постановка проблеми. Аудіолінгвальний метод вивчення англійської мови дотепер був одним з найактуальніших, бо передбачав використання впродовж заняття слухового каналу сприйняття й багаторазове прослуховування та механічне відтворення за диктором мовних одиниць (фонем, слів, фраз, текстів тощо), що сприяє генеруванню мовних автоматизмів для створення необхідних автоматичних мовленнєвих реакцій на відповідні стимули (Довганич, 2016: 74). Натепер у військових коледжах України використовуються

традиційні та активно запроваджуються новітні методики вивчення мілітарної англійської мови.

Застосування різних методик вивчення мілітарної лексики ще тільки-но розпочинається, і представлене дослідження, можливо, стане невеликим доважком до майбутніх серйозних праць про українську сучасну освіту, що потверджує **актуальність проблеми.**

Метою пропонованої статті є аналіз традиційних підходів до вивчення англійської мілітарної лексики у військових коледжах України

та пропозиція новітніх перспективних онлайн-інструментів.

Аналіз досліджень. Розвиток мовних навичок є необхідним з погляду безпеки та ефективного виконання службових обов'язків. Важливими для аналізу стали «Основні засади мовної підготовки особового складу в системі Міністерства оборони України» (Основні засади) та «Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021-2025 роки)» (Дорожня карта). Науковці вважають, що основна мета вивчення іноземної мови у військових навчальних закладах, які не спеціалізуються на вивченні іноземних мов, є формування у курсантів комунікативної компетенції, адже це сприяє їхньому впевненому володінню мовою як у професійній, так і у повсякденно-побутовій сферах (Serhiienko, Neklesa, 2023: 322). Законодавча база для студіювання англійської мілітарної лексики різноманітна й репрезентована передовсім Законом України «Про застосування англійської мови в Україні» (Закон України) та міжнародним договором STANAG (STANAG 6001 Edition 5).

Виклад основного матеріалу. Розробка аудіолінгвального методу належить Чарльзу Фрізу і Робертові Ладо в США під час Другої світової війни (див. про це: (Довганич, 2016: 75)). Основною метою цього методу передбачалося вивчення іноземної мови американських солдат за короткий термін. Тогочасний солдат мусив знати стандартні мовні конструкції та ситуативно використовувати їх. Розроблений на наукових засадах, аналізований метод має на меті систематично розвивати чотири мовні навички: слухання, говоріння, читання та письмо. Основна ідея його полягала в набутті певних навичок шляхом *дрілінгу* (англ. *drilling*), тобто багаторазового і систематичного повторення матеріалу, лексичних одиниць та граматичних конструкцій. Перевагами цієї методики вважають: «1) запам'ятовування точних структур з метою досягнення швидкості говоріння; 2) запам'ятовування нових лексичних одиниць у контексті вже готових побудованих понадфразових єдностей; 3) запам'ятовування певних граматичних конструкцій; 4) запам'ятовування інтонаційних моделей базових структур мови, яка вивчається» (Бунтурі, Ніконоров, 2018: 16). Структури для вивчення обираються на основі частотності їх використання. Підбираючи матеріал, також порівнюють рідну мову і мову, що вивчається, для виявлення та подолання можливих труднощів. За умови використання аудіолінгвального методу викладач скеровує правильність дій, корегує вимову та темп мовлення, знаходить та

виправляє помилки, контролює весь навчальний процес. За необхідності він дозовано надає додатковий матеріал та вправи, пояснюючи його. Важливо, що викладач поступово збільшує складність завдань. Під час занять комунікація рідною мовою обмежується до мінімуму задля імітації мовного оточення на уроці. До позитивних рис аудіолінгвального методу можна вналежнити відпрацювання конкретних кліше-моделей для механічного заучування та автоматизації використання вивчених лексем та клішованих граматичних конструкцій, структурність та організованість навчального матеріалу за рівнями складності від найлегшого до найскладнішого. Матеріал подається у вигляді діалогів, що відтворює реалії буденного життя, а лексичний матеріал об'єднаний навколо конкретної тематики та підібраних ситуацій. Важливою перевагою є використання техніки, аудіоматеріалів та відеозаписів для наочності та виконання завдань, що розвивають сприйняття інформації різними органами. Викладення нової інформації та її багаторазове механічне повторення в кінцевому результаті призводять до відкарбовування навчального матеріалу та використання його у мовленні. Це сприяє вдосконаленню вимови та допомагає подолати мовний бар'єр.

Основними недоліками аудіолінгвального методу можна вважати шаблонність – використання іноземної мови лише в стандартних клішованих ситуаціях, неможливість застосовувати мову як гнучкий комунікативний інструмент. Варто зазначити, що вивченню граматики за умови аудіолінгвального методу приділяється недостатньо уваги і часу, бо перед студентами не ставиться мета зрозуміти структуру та адаптувати її до ситуації, а лише використовувати шаблонний список фраз.

У реаліях XXI століття майбутньому українському військовому необхідно мати гнучкі навички адаптації, бути готовим діяти нестандартно, використовувати англійську мову як інструмент, а не шаблонний набір лексичних і граматичних конструкцій. Отже, аудіолінгвальний метод є застарілим. Для ефективного вивчення англійської мови він може використовуватися в комплексі з усіма іншими методами.

У сучасному невід'ємною частиною освітнього процесу в багатьох навчальних закладах стали онлайн-ресурси, адже їх використання значно підвищує ефективність навчання, перетворює навчання на захопливий та продуктивний процес, що задовольняє як студентів, так і викладачів.. Важливим завданням є поступове розширення та збагачення вокабуляру військових вузькопро-

фільними термінами, з якими майбутні офіцери можуть мати справу в професійних реаліях під час комунікації, використання спеціального обладнання та пристроїв тощо. За допомогою залучення сучасних технологій навчання може стати більш динамічним та адаптованим до потреб курсантів.

Зазначимо найперспективніші онлайн-ресурси, які слід використовувати під час вивчення мілітарної англійської мови.

Використання платформи iSLCollective для розвитку навичок аудіювання

Інтернет-ресурс iSLCollective [ISL] (iSL Collective video) – це платформа, що позиціонує себе як ком'юніті викладачів, які діляться власними методичними матеріалами для впровадження різних активностей на заняттях з англійської мови. Сайт iSLCollective пропонує безкоштовний доступ до вже створених іншими викладачами завдань, а також широкий функціонал для створення власних доробок і завантаження їх в спільнодоступну базу. На платформі представлені різноманітні навчальні матеріали. Існує безліч вже готових до друку робочих аркушів (Worksheets) у різних зручних для друку форматах PDF та Word, які охоплюють широкий спектр тем і рівнів складності. Викладачі можуть знайти матеріали, які відповідають потребам їхніх учнів, незалежно від їхнього віку чи рівня знань. Також на сайті iSLCollective існує ціла низка тематичних презентацій PowerPoint, які можна ефективно використовувати для вивчення і пояснення граматичних правил і конструкцій. Так, платформа є зручним інструментом, який пришвидшує підготовку викладача до заняття і водночас допомагає зробити уроки більш інтерактивними та цікавими, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу.

Особливу увагу варто приділити функції Video Lessons, за допомогою якої можна з будь-якого відеоматеріалу, що викладений на YouTube, створити відеозавдання із питаннями, які впливають під час перегляду. Це дає змогу перетворити пасивне переглядання відео на активну навчальну діяльність, яка стимулює критичне мислення та покращує розуміння вивченого матеріалу.

До основних переваг цієї інтернет-платформи можемо віднести широкий вибір навчальних матеріалів. Користувачі мають безкоштовний доступ до великої кількості готових завдань, робочих аркушів, презентацій та відеоуроків, що дає змогу економити час на підготовку до занять. Не менш важливою перевагою є те, що платформа створює можливість для обміну досвідом та ідеями між викладачами, що сприяє взаємному навчанню та вдосконаленню методичних підходів. Необхідно

зазначити, що доробки доступні у форматах PDF, Word, та PowerPoint, а це зручно для різних потреб викладачів. У такий спосіб iSLCollective надає змогу використовувати роздатковий матеріал не лише онлайн, але й на очних уроках.

Отже, платформа iSLCollective є потужним інструментом, який допомагає викладачам підвищувати якість навчального процесу, роблячи його більш інтерактивним, ефективним та цікавим. Використання цього ресурсу сприяє розвитку мовних навичок студентів та забезпечує успішне вивчення англійської мови.

Сайт TED-Ed та його освітні можливості

TED-Ed (TED-Ed video) – це освітній онлайн-простір, на якому представлені відеоуроки та лекції з різних тем, мета яких полягає не лише в розширенні знань в певній галузі чи сфері, але й вивчення англійської мови шляхом переглядання англійськомовного контенту. Варто зазначити, що на платформі відеоролики розподілені не лише тематично, але й за рівнем складності, що вибудовує цей ресурс як універсальний інструмент для вивчення англійської мови. Цікаво, що є корисна функція ввімкнення субтитрів. На TED-Ed також наявні ролики, що пов'язані із військовою англійською мовою. Так, у вільному доступі наявний відеоматеріал про історію російсько-українського конфлікту «*Gravitas Plus | Explained: The Russia-Ukraine crisis*». У ролику англійською мовою коротко розповідається про події минулого та сьогодення. Відео висвітлює ключові моменти історії, включаючи радянську епоху, розпад СРСР, незалежність України та події останніх десятиліть, передовсім анексію Криму та війну в Україні. Цей освітній ролик зорієнтований на анімацію для кращого розуміння подій та їхнього впливу на поточну геополітичну ситуацію. Використання цього відео може допомогти учням розвивати навички аудіювання, оскільки він є доступним англійською мовою із субтитрами, що сприяє кращому розумінню матеріалу і вдосконаленню навичок сприйняття на слух.

У проглянутому відеоматеріалі представлені такі військові та військово-політичні лексеми, як: *to annex* – «анексувати»; *to be ousted from power* – «бути відстороненим від влади»; *ceasefire* – «припинення вогню»; *cold war* – «холодна війна»; *to collapse* – «розпадатися»; *defence industries* – «оборонна промисловість»; *hostile* – «ворог»; *intercontinental ballistic missile* – «міжконтинентальна балістична ракета»; *to invade* – «захоплювати, окупувати»; *military base* – «військова база»; *nuclear arsenal* – «ядерний арсенал»; *nuclear-tipped cruise missiles* – «кри-

латі ракети з ядерними боеголовками»; *nuclear warheads* – «ядерні боеголовки»; *to rule* – «правити»; *to shoot down* – «збити»; *sovereignty* – «суверенітет»; *to stage a civil resistance* – «чинити громадянський спротив»; *strategic bombers* – «стратегічні бомбардувальники»; *tactical nuclear weapons* – «тактична ядерна зброя»; *to take up arms* – «взяти до рук зброю»; *troops* – «війська»; *withdrawal* – «відхід».

Отже, сайт є корисним та ефективним для вивчення мілітарного різновиду сучасної англійської мови.

Онлайн-платформа Wordwall

Онлайн-платформа Wordwall (Wordwall) є одним із ефективних інструментів для впровадження гейміфікації на заняттях з військової англійської мови. Wordwall дає змогу створювати різноманітні інтерактивні завдання, зокрема вікторини, кросворди, ігри на відповідність, що сприяють активному залученню студентів до навчального процесу. Викладачі можуть адаптувати завдання відповідно до специфічних потреб своїх учнів та навчальних цілей. За допомогою онлайн-ресурсу Wordwall можна створювати завдання таких ігрових форм: *flash-cards*, *anagram*, *complete the sentence*, *find the match*, *flip tiles*, *gameshow quiz*, *group sort*, *hangman*, *labelled diagram*, *matching*, *matching pairs*, *open the box*, *quiz*, *speaking cards* (картки для обговорення), *spin the wheel*, *unjumble*, *whack-a-mole* і *wordsearch*. Також варто зазначити, що за допомогою сайту можна не лише створювати власні ігри, але й користуватися вже розробленими завданнями.

Гейміфікація може бути застосована на уроках військової англійської мови задля викликання зацікавленості та підвищення мотивації у курсантів. Так, на інтернет-платформі Wordwall можна знайти завдання для вивчення мілітарної англійської. Як приклад можна розглянути гру на зразок *labelled diagram* «*Military backpack*», у якій необхідно зіставити назви предметів із предметами, що представлені на зображенні. У цьому завданні відображені

всі основні речі, що мають бути у військовому рюкзаку та спрощувати рутину, а саме: *an axe* – «сокира», *a backpack* – «рюкзак», *a cauldron* – «казан», *a chair* – «стілець», *a compass* – «компас», *an energy bar* – «енергетичний батончик», *a first aid kit* – «аптечка для надання першої медичної допомоги», *a gas burner* – «газова горілка», *a knife* – «ніж», *a lighter* – «запальничка», *a metal mug* – «металева кружка», *a power bank* – «павербанк», *a shovel* – «лопата», *a sleeping bag* – «спальний мішок», *a sleeping pad* – «спальна подушка», *a tent* – «намет», *a thermos* – «термос», *tinned food* – «консерви», *a toilet paper* – «туалетний папір», *a torch* – «ліхтарик».

Завдання на взірць *find the match* «*Military professions*» має не лише часовий ліміт виконання, але й дає змогу допуститися лише трьох помилок. У завданні необхідно підібрати необхідну професію до зображення. Серед представлених професій у списку маємо такі: *an airborne soldier* – «десантник», *an artilleryman* – «артилерист», *an infantryman* – «піхотинець», *a marine* – «морський піхотинець», *a medical officer* – «військовий медик», *a military engineer* – «військовий інженер», *a military interpreter* – «військовий перекладач», *a pilot* – «пілот».

Отже, застосування гейміфікації за допомогою онлайн-платформи Wordwall на заняттях з військової англійської мови є ефективним підходом, що підвищує мотивацію, сприяє кращому засвоєнню матеріалу та робить навчальний процес більш цікавим і продуктивним. Використання таких інноваційних методів навчання відповідає вимогам сучасного освітнього середовища та сприяє розвитку професійних навичок учнів у обраній сфері діяльності.

Висновки. Підсумовуючи, скажемо, що застосування новітніх онлайн-інструментів в навчальному процесі є перспективним напрямком викладання англійської мови. Використання цих технологій дає змогу створити більш динамічні та інтерактивні заняття, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та розвитку всіх необхідних навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бунтурі Ю.В., Ніколенко С. І. Дрілінг у вивченні німецької та англійської мов. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2018. № 33, т.2. С. 15-17.
2. Довганич М. До питання застосування аудіолінгвального методу навчання іноземних мов. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2016. №. 2. С. 74-76.
3. Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021-2025 роки). *Сайт Міністерства оборони України*. Режим доступу: <https://mod.gov.ua/diynalist/normativno-pravova-baza/dorozhnia-karta-vdoskonalennia-movnoi-pidgotovki-u-zbroinikh-silakh-ukraini-na-2021-2025-roki>
4. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні». *Сайт Верховної ради України*. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>
5. Основні засади мовної підготовки особового складу у системі Міністерства оборони України: затверджено ТВО МОУ 08.08.2019 р. 2019. 34 с. Режим доступу: <https://nuou.org.ua/assets/documents/osn-zas-mp.pdf>.

6. iSL Collective video «Military Drills». Режим доступу: <https://en.islcollective.com/english-esl-video-lessons/listening-comprehension/basic-listening-focus-on-hearing/jobs-and-work/military-drills/867709>
7. Serhiienko T., Neklesa O. Using interactive methods in military English teaching. Grail of Science. 2023. №. 25. С. 322-328. Режим доступу: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/1044>
8. STANAG 6001 Edition 5, Language Proficiency Levels, is the NATO agreed standard for language curriculum, test development, and for recording and reporting Standardized Language Profiles (SLPs). 2014. 56 p. Режим доступу: <https://natobilc.org/stanag-6001/>
9. TED-Ed video «The history of the Ukraine-Russia crisis explained». Режим доступу: https://ed.ted.com/best_of_web/0fbpxdXJ
10. Wordwall. Режим доступу: <https://wordwall.net/uk>

REFERENCES

1. Bunturi Yu., Nikonorov S. (2018) Drillinh u vyvchenni nimetskoi ta anhliiskoi mov. [Drilling in learning German and English] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. 33.T.2. 15-17. [in Ukrainian].
2. Dovhanych M. (2016) Do pytannia zastosuvannia audioliinhvalnoho metodu navchannia inozemnykh mov. [On the issue of using the audiolingual method of teaching foreign languages] Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seria: Pedahohika. Sotsialna robota. 2. 74-76. [in Ukrainian].
3. Dorozhnia karta vdoskonalennia movnoi pidhotovky u Zbroinykh Sylakh Ukrainy (na 2021-2025 roky). [Roadmap for Improving Language Training in the Armed Forces of Ukraine (for 2021-2025)] Sait Ministerstva oborony Ukrainy. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/dorozhnia-karta-vdoskonalennia-movnoi-pidgotovki-u-zbroinikh-silakh-ukraini-na-2021-2025-roki>
4. Zakon Ukrainy «Pro zastosuvannia anhliiskoi movy v Ukraini». [Law of Ukraine «On the Use of the English Language in Ukraine»] Sait Verkhovnoi rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>
5. Osnovni zasady movnoi pidhotovky osobovoho skladu u systemi Ministerstva oborony Ukrainy: zatverdzheno TVO MOU 08.08.2019 r. [Basic principles of language training of personnel in the system of the Ministry of Defense of Ukraine] (2019). 34 p. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/osn-zas-mp.pdf>.
6. iSL Collective video «Military Drills». URL: <https://en.islcollective.com/english-esl-video-lessons/listening-comprehension/basic-listening-focus-on-hearing/jobs-and-work/military-drills/867709>
7. Serhiienko T., Neklesa O. (2023) Using interactive methods in military English teaching. Grail of Science. 25. 322-328. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/article/view/1044>
8. STANAG 6001 Edition 5, Language Proficiency Levels, is the NATO agreed standard for language curriculum, test development, and for recording and reporting Standardized Language Profiles (SLPs) (2014) 56 p. URL: <https://natobilc.org/stanag-6001/>
9. TED-Ed video «The history of the Ukraine-Russia crisis explained». URL: https://ed.ted.com/best_of_web/0fbpxdXJ
10. Wordwall. URL: <https://wordwall.net/uk>